

Samfunnskunnskap

Emne 7:

Demokrati og velferdssamfunn

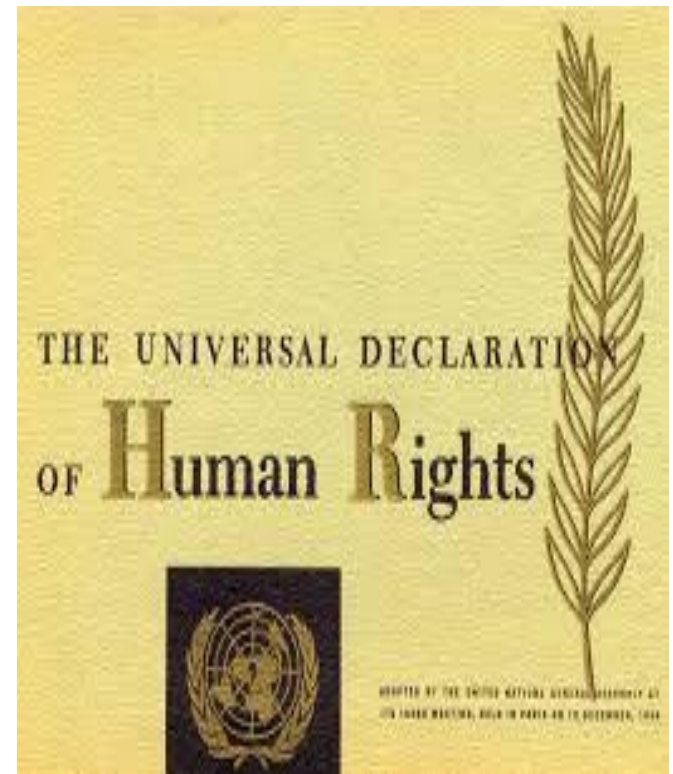
Demokrati

- Definisjon:
 - Folkestyre
 - Velge representanter i frie valg
 - Stemmerett
- Stortingsvalg
 - Alle norske statsborgere over 18 år
- Kommunevalg og fylkesvalg
 - Alle som har bodd i Norge 3 år (lovlig opphold)

Rettigheter

- Menneskerettigheter
 - Alle mennesker er født frie
 - Alle mennesker har samme menneskerett uavhengig av kjønn, religion, rase, politisk syn
 - Alle mennesker har rett til frihet og personlig sikkerhet
 - Alle mennesker skal ha rettssikkerhet
 - Alle mennesker har rett til å påvirke den politiske situasjonen i landet sitt

Vedtatt av FN i
1948

Rettigheter

- Likestilling
 - Mellom kvinne og mann
 - Utvidet begrep
- Ytringsfrihet
 - Si sin mening om politikk og religion
 - Diskutere med andre
 - MEN: Det er ikke lov å si noe som er rasistisk eller diskriminerende

Rettigheter

- Rettssikkerhet
 - Ingen kan dømmes til fengsel uten en rettssak
 - Alle har rett til en forsvarer
 - Domstolene er uavhengige
 - Likhet for loven

Rettigheter

- Religionsfrihet
 - Alle har rett til å ha sin religion eller livssyn
- Organisasjonsfrihet
 - Rett til å være med i politisk parti eller fagforeninger
 - Rett til lovlige demonstrasjoner

Viktige ord

- Et valg
- Å velge
- En representant
- Kommunestyre
- Fylkesting
- Storting
- En politiker
- Et politisk parti

En politiker

- En politiker representerer velgerne sine, ikke seg selv
- En politiker skal arbeide for folket som har valgt ham, ikke for seg selv
- En politiker må følge programmet til partiet sitt

Politiske partier

- Vi har ca 20 politiske partier i Norge
- Dette er de 8 største politiske partiene
- Rødt (før Rød Valgallianse) har ikke representanter på Stortinget nå
- I valget i 2013 har Miljøpartiet De Grønne representant
- Rød farge: sosialistiske partier
- Blå farge: konservative partier
- Grønn farge: sentrums partier

Politiske partier

- <http://www.mdg.no/> Miljøpartiet De Grønne
- <http://www.sv.no/> Sosialistisk Venstreparti
- <http://arbeiderpartiet.no/> Arbeidserpartiet
- <http://www.senterpartiet.no/> Senterpartiet
- <http://www.krf.no/ikbViewer/page/krf/forside>
Kristelig Folkeparti
- <http://www.venstre.no/> Venstre
- <http://www.hoyre.no/> Høyre
- <http://www.frp.no/> Fremskrittspartiet

Fylker og kommuner

- 19 fylker
- 428 kommuner
- Vi velger politikere til å styre i kommunen og fylket hvert 4. år
- Kommunevalg og fylkestingsvalg i 2011
- Neste gang blir i 2015

Vestnes kommune

- Høyre – 5
- Venstre - 4
- Senterpartiet – 4
- Fremskrittspartiet – 4
- Arbeiderpartiet – 4
- Kristelig folkeparti – 2

- Vestnes kommunestyre
– 23 representanter

Ordfører:
Geir Inge Lien,
Senterpartiet

Storting

- Vi velger Storting hvert 4. år
- Sist stortingsvalg var i 2013
- Neste stortingsvalg er i 2017
- Alle norske statsborgere over 18 år kan velge
- 169 representanter fra de 19 fylkene
- Representantene er fra de politiske partiene som har fått mest stemmer

Stortinget etter valget i 2013

Stortinget 2013 - 2017

- Arbeiderpartiet: 55 representanter
- Høyre: 48 representanter
- Fremskrittspartiet: 29 representanter
- Kristelig Folkeparti: 10 representanter
- Senterpartiet: 10 representanter
- Venstre: 9 representanter
- Sosialistisk Venstreparti: 7 representanter
- Miljøpartiet De Grønne: 1 representant

Regjering

I Norge har vi parlamentarisme

- Regjeringen skal ha flertall for sin politikk i Stortinget
- Det politiske partiet som har flertall i Stortinget, lager regjering
- Flere partier kan gå sammen om å lage regjering
- Da har vi en koalisjons-regjering

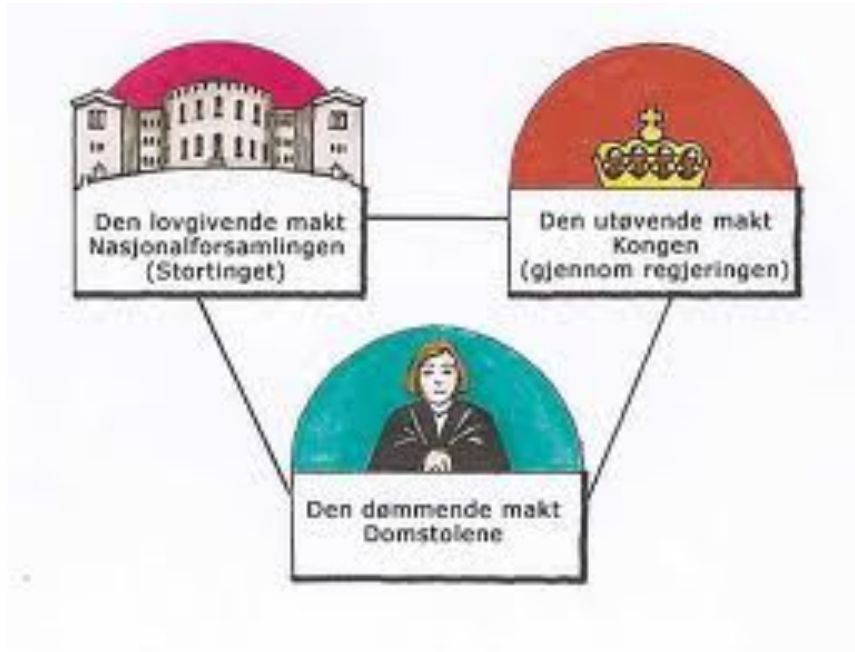
Regjeringen Solberg

- Statsministeren heter nå Erna Solberg
- Regjeringen har 18 statsråder fra Høyre og Fremskrittspartiet
- Venstre, Kristelig folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet er enige om å støtte regjeringen

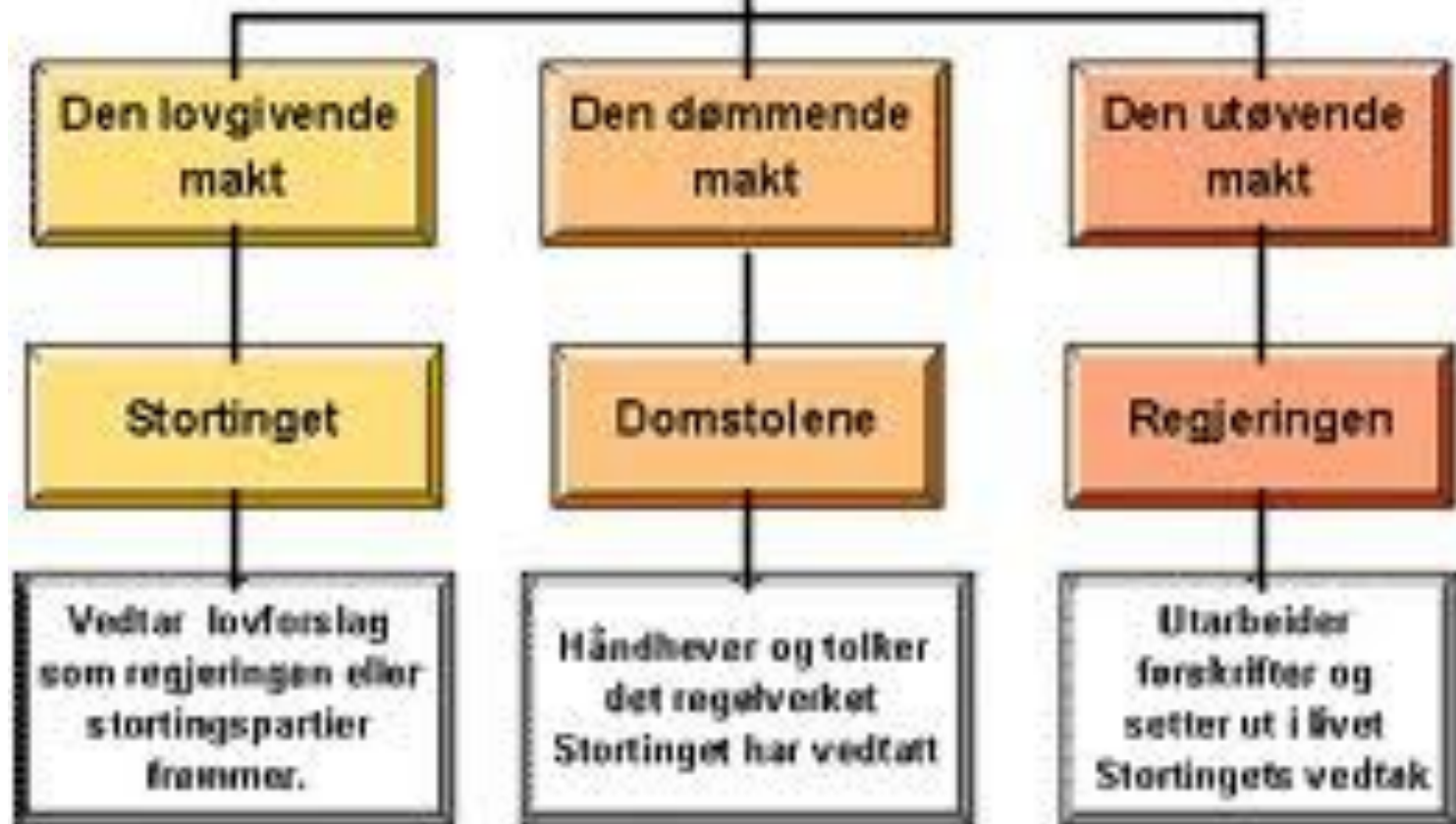
http://www.regjeringen.no/nb/om_regjeringen/solberg/regjeringensmedlemmer.html?id=543170

Maktfordelingsprinsippet

- Stortinget gir lover
- Regjeringen gjør den praktiske jobben med å styre landet («Kongens råd»)
- Domstolene passer på at alle følger lovene i landet – også Regjeringen og Stortinget

Maktfordelingsprinsippet

Domstolene

- Tingretten dømmer alle som ikke følger lovene i landet
- Lagmannsretten kan dømme i alvorlige saker
- Høyesterett er den øverste domstol i landet
- Domstolene er uavhengige, ikke kontrollert av regjeringen

Fengsel

- Den som bryter lovene i Norge, kan bli dømt til fengsel
- Det er ikke dødsstraff i Norge
- Ved mindre alvorlige lovbrudd kan en få bøter eller betinget fengselsstraff
- Den som bryter lovene i Norge, kan miste retten til oppholdstillatelse

Konstitusjonelt monarki

- Grunnloven sier at Norge er et monarki
- Et monarki har konge eller dronning
- Et moderne monarki har ingen formell makt
- Fungerer som en leder for folket og ambassadør for landet

Kong Harald
den 5.

Kongefamilien

- Kong Harald og dronning Sonja
- Kronprins Haakon og kronprinsesse Mette Marit
- Arveprinsesse Ingrid Alexandra og prins Sverre Magnus
- Prinsesse Märtha Louise og Ari Behn og barna deres

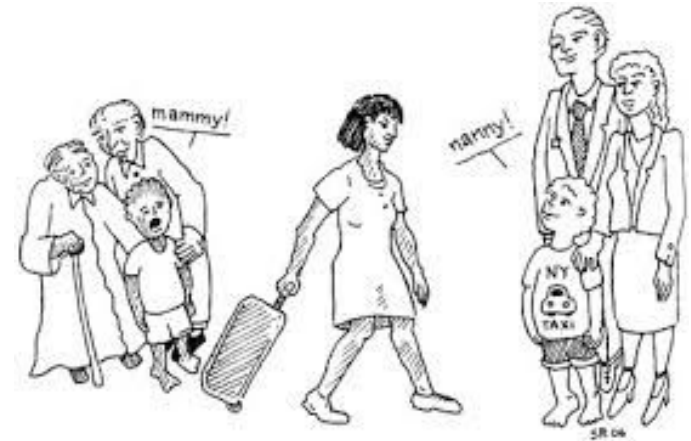
Internasjonale organisasjoner

- Norge er medlem av FN (de Forente Nasjoner) United Nations
- Norge er medlem av NATO (forsvarssamarbeid mellom Vest-Europa og Nord-Amerika)
- Norge er medlem av EØC

Velferdssamfunnet

- Det offentlige – stat og kommune hjelper folk som trenger det
- I et velferdssamfunn blir godene gitt til alle
- Universelle ytelser blir gitt til alle
- Frivillige organisasjoner og privatpersoner gjør også en viktig jobb

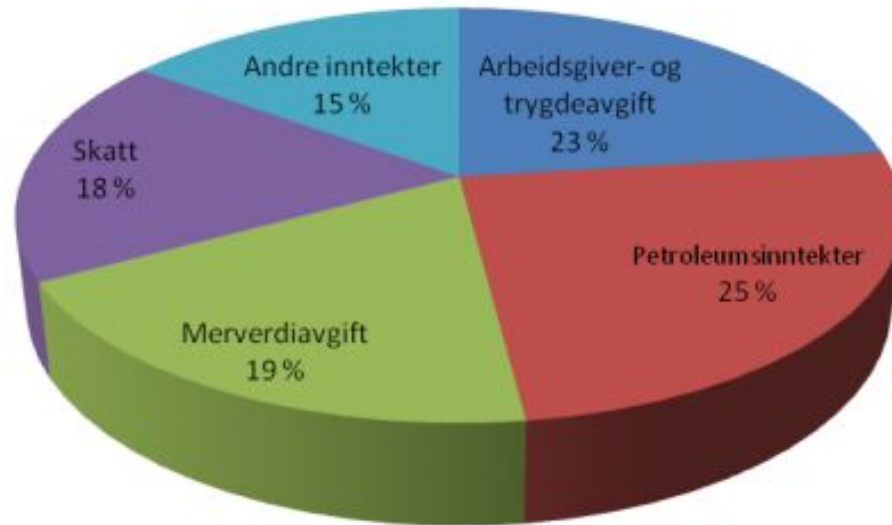
Velferdssamfunnet

- Velferdsgodene koster mye penger
- Staten får penger fra skatt og avgifter
- Eksportinntekter fra olje og gass
- Systemet bygger på tillit
- Alle som bor i Norge, må være med og betale

Inntekter for staten

Statens inntekter: 974 milliarder kroner

Velferdsgodene

- «Gjør din plikt, krev din rett!»
- Velferdsgodene skal brukes når vi har behov for det
- Rett til skole og utdanning, helsetilbud og alderspensjon gjelder for alle
- Andre goder kan vi trenge i kortere perioder (når vi er arbeidsledig eller syk)
- Midlertidig hjelp
- Normalt skal vi klare oss selv!

NAV

- NAV-kontorer i alle kommuner
- Hjelp til å få flere i arbeid, men har ikke ansvar for at vi får arbeid
- Har også ansvar for sosialhjelp

Rettigheter og plikter i velferdssamfunnet

● Rettigheter:

- Sykepenger
- Dagpenger
- Introduksjonsstøtte
- Barnetrygd
- Alderspensjon

● Plikter:

- Betale skatt
- Ikke misbruke de økonomiske ordningene
- Gi riktig informasjon om deg selv og din familie

Historisk utvikling

- For 100 år siden:
Sosialhjelpstaten -
fattigkassa
- Gratis skolegang fra
1739
- De fleste
velferdsgodene kom
etter 1945
- Politisk enighet de
siste 60 – 70 årene

